

FRÅGOR SOM UTMANAR
STEREOTYPER UTAN
ATT FÖRSTÄRKA DEM.
NORMKREATIVT
HELT ENKELT!

OLIKA

Pedagogisk bokhandledning till

Badbomber & simhopp

av författaren Marin Salto och illustratören Marcus Gunnar Pettersson

FRÅGOR OM VILJA, MOD OCH HJÄLPSAMHET

1. I boken vill Mertsis hoppa från trampolinerna, men vågar först inte. Kommer du ihåg något som du velat göra, men inte vågat? Vad hände då? Tycker du att det är lätt att veta vad du vill?
2. Mertsis blir yr när han ska åka rutschkana. Då föreslår Dominic att de åker tillsammans. Vad tror du hade hänt annars? Har du gjort något någon gång som varit enklare, lättare eller roligare för att du inte varit ensam? Vad tror du är mindre läskigt om ni är flera?
3. Mertsis är orolig för att han ska glömma att simma och inte komma upp till ytan. Varför tror du att han till sist vågar?
4. Mertsis gillar inte höga höjder, men till slut hoppar han ändå och det går bra. Hur tror du att han känner efteråt? Har du gjort något du inte först vågat? Hur kändes det?
5. På uppvisningen får alla som vill hoppa. Hade du hoppat? Varför? Hur tycker du att det känns när många tittar på något som du gör?
6. I boken får Mertsis hjälp av flera personer. Moster Tanja lär honom att simma och Dominic gör att han vågar åka rutschkana. Har du fått hjälp av någon? Vad hände då? Har du hjälpt någon med något? Hur kändes det?

Köp boken och ladda ner
handledningen på www.olika.nu.

”Det svenska samhällets
internationalisering och den
växande rörligheten över
nationsgränser ställer höga
krav på människors förmåga
att leva med och inse de
värden som ligger i en
kulturell mångfald.”

Lgr 2011

OLIKA förlag - utbildning - kommunikation

Ut med stereotyper - in med möjligheter!

www.olika.nu

FRÅGOR OM BAD, LUST OCH REGLER

1. Eleverna i boken är i ett badhus. Har du varit det någon gång? Vad tyckte du om det? Vad är roligast på ett badhus?

2. När Mertsis lärde sig simma gjorde han det utomhus med sin moster Tanja. Har du badat utomhus någon gång? Hur var det? Vad är roligast med att bada ute?

3. Mertsis och hans vänner småspringer i badhuset fast han vet att en inte får. Varför tror du att han gör det? Varför tror du att en inte får springa?

4. Att inte springa i badhuset är en regel. Brukar du bryta mot regler? Finns det regler som det är extra dumt att bryta mot? Finns det regler som du inte tycker om på skolan? Har ni regler hemma som du tycker är dumma eller bra?

5. Barnen vill inte sluta hoppa fast badhuset stänger. När gjorde du sist någonting som var så roligt att du inte ville sluta? Vad var det? Vad hände då?

OM LEK

I den här boken får barnen leka och utmana sina gränser. Den visar också en pojke som tycker att en lek är läskig, och som brottas med sina rädslor. I leken övar vi känslor, relationer, egenskaper och roller. Leiken låter oss också utveckla kroppens egenskaper som till exempel balans, muskler och mod. En snabb analys i leksaksaffären pekar dock inte bara på att barn förväntas leka med olika leksaker beroende av deras kön. Lekarna är också tänkta att öva olika sorters färdigheter så som relationer eller fantasi, närhet eller distans, rörelse eller finmotorik och så vidare. En bra strategi kan vara att hjälpa barn att testa många olika sorters lekar, så att barnen får fler möjligheter att öva och utveckla färdigheter och intressen. Då kan alla barn sedan utvecklas efter sina individuella intressen och fallenheter.

OM MOD

Det är viktigt att barn får utmana sig själva och känna sig modiga. Genom passande utmaningar utvecklar eleven sin självständighet och tillit till sin egen förmåga. Efteråt känns det bra och självförtroendet växer. Men ingen kan vara modig jämt. Därför är det lika viktigt att varje barn får visa sig sårbart. Ofta har vi olika förväntningar på hur barn ska möta utmaningar beroende på barnets kön. Det leder till att pojkar i större utsträckning uppmuntras till att testa gränser, men att inte gråta vid ett misslyckande. Alla barn behöver få gråta och stöd i att sätta ord på sina känslor. Samtidigt behöver barn som inte följer regler eller ofta utmanar dem få hjälp med att förstå vad en regel är och varför de är viktiga. Ge positiv feedback och uppmärksamhet när reglerna följs. Medan barn som är väldigt noga med att följa regler att regler inte alltid är absoluta. Vissa barn behöver förstå att det finns utrymme att tänja på instruktioner, regler och gränser ibland och att det kan vara positivt. Genom att prata om regler ges ni också tillfälle att göra barnen delaktiga i vilka regler som ska finnas på skolan, samt kan själva utvärdera om vissa regler är omotiverade.

Köp boken och ladda ner handledningen på www.olika.nu.

OLIKA förlag - utbildning - kommunikation
Ut med stereotyper - in med möjligheter!
www.olika.nu

Vill du veta mer om jämställdhet och normkreativitet?

Läs mer och boka våra populära utbildningar på olika.nu/utbildning!

FRÅGOR SOM UTMANAR
STEREOTYPER UTAN
ATT FÖRSTÄRKA DEM.
NORMKREATIVT
HELT ENKELT!

OLIKA

Pedagogisk bokhandledning till

Camping & kurragömma

av författaren Marin Salto och illustratören Marcus Gunnar Pettersson

FRÅGOR OM KÄNSLOR OCH VÄNSKAP

1. Emma får åka buss själv för första gången. Hur tror du att det känns? Finns det något du får göra själv som var läskigt, spännande eller svårt första gången du gjorde det? Hur kändes det att göra det första gången? Hur känns det att göra det nu?
2. Varför tror du att Emma inte har åkt buss själv tidigare? Finns det saker som du inte får göra själv än? Varför tror du att du inte får det? Finns det något du inte får, men som du vill göra själv?
3. Rosita väntar på Emma på busshållplatsen. Hon är orolig. Varför är hon det, tror du? Har du väntat på någon eller något och känt dig orolig? Finns det olika sorters oro?
4. Rosita och Emma längtar efter varandra när de inte ses. Har du någon som du längtar efter? Hur känns det att längta efter någon? Finns det olika sorters längtan? Sådan som är bra och sådan som är jobbig?
5. Rosita och Emma är vänner och tycker om att leka ihop. Vad tycker du om att göra med andra? Vad tycker du bättre om att göra själv? Hur tycker du att en bra vän ska vara?
6. Barnen ser att Rositas mamma vet var Willy har gömt sig. Hur tror du att de kan se det? Kan du se på någon om den talar sanning eller inte?

Övning: Testa tillsammans att säga saker som är sanna, men att se ut som om ni ljuger. Testa att säga saker som inte är sanna och försöka se övertygande ut (till exempel att peka på en stol och säga "det är ett bord"). Prata tillsammans om vad det är som gör att det ser ut som om någon hittar på eller inte.

"Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling."
Lgr 2011

FRÅGOR OM INTRESSEN, LEK OCH BOENDE

1. Willy har bakat goda kakor. Tror du Willy tycker om att baka? Tycker du om att baka? Tror du att det spelar roll för hur bra du blir på något om du tycker om att göra det eller inte? Finns det något du tycker om att göra och som du är bra på? Finns det något du vill bli bättre på?

2. Alla som vill får vara med när Rosita och Emma ska leka kurragömma. Tycker du att det är viktigt att alla får vara med? Hur tror du att det känns när en inte får vara med? Kan det vara så att en känner att en inte får vara med fast ingen säger det rakt ut? Hur kan en göra för att alla ska känna sig välkomna att vara med?

Övning: Testa att läsa signaler genom att alla utom två går fram till resten och frågat om de får vara med. Först ska gruppen säga "okej" och signalera att de inte får vara med. Prata gemensamt om hur det kan göras. Stå med ryggen mot? Titta bort? Testa sedan att göra samma sak men gruppen säger nu "ja!" och visar också att de två som frågar är välkomna. Prata om hur det känns att få ett halvdant ja och ett riktigt ja. OBS: viktigt att ni är två som går fram och frågar, inte en och en eftersom det är en utsatt position. Gärna att en vuxen pedagog deltar och är en av de två.

3. Rosita och hennes familj bor på en camping på sommaren. Varför tror du att de gör det? Hur bor du? Bor du på samma ställe jämt eller på olika ställen?

4. Rosita och Emma har sommarlov. Vad brukar du göra på ditt sommarlov? Vad tycker du om med att vara ledig? Vad tycker du är mindre bra med att vara ledig?

OM LEKMÖNSTER

Det finns en myt om att flickor leker bäst två och två. Att leka två och två har sina positiva sidor, men vuxnas förväntningar om att flickor inte kan leka fler begränsar dem. En konsekvens är att många flickor upplever den typ konkurrens och tävling, som kan uppstå utanför den tryggare mindre relationen, som något negativt. Dessutom bildas det ofta fasta roller och tydliga spelregler i en bästisrelation som kan förhindra att barnen träna på nya roller och egenskaper. Uppmuntra därför alla barn att ibland leka i en stor grupp där barnen får träna samspel, att uttrycka sig ibland många och lyssna på andra. På samma vis kan det finnas fördelar att arbeta och leka färre, då relationsövningarna och kommunikationen intensifieras. I den här boken skildras ett stort gäng som med barn i olika åldrar, med olika kön som leker tillsammans.

OM KULTURELL SPEGLING

Igenkänning är en viktig aspekt av både läsning och läslust. Att få spegling blir ett sätt att bygga en positiv självbild och att känna sig inkluderad i samhället. Igenkänning kan ske på olika vis, vi kan hitta gemensamma nämnare med människor som på många sätt är och lever annorlunda än vi själva. Och vi kan hitta igenkänning genom att känna igen yttre aspekter som uppväxtmiljö, familj eller etnicitet. Båda aspekterna är viktiga. Tyvärr saknas det böcker där romska barn hittar en självklar positiv spegling som andra. I en tid då romer mest kommer på tal när det är problem, som att utsättas för diskriminering historiskt eller i nutid, så är det olyckligt. Både för romska barn och andra barn. Därför är böcker som denna viktiga, där romska barn kan dela allmängiltiga upplevelser och känslor med alla läsare. Böcker där den romska tillhörigheten inte sätts i strålkastarljuset, samtidigt som den är självklar och stärkande.

Köp boken och ladda ner handledningen på www.olika.nu.

OLIKA förlag - utbildning - kommunikation
Ut med stereotyper - in med möjligheter!
www.olika.nu

Vill du veta mer om jämställdhet och normkreativitet?

Läs mer och boka våra populära utbildningar på olika.nu/utbildning!

FRÅGOR SOM UTMANAR
STEREOTYPER UTAN
ATT FÖRSTÄRKA DEM.
NORMKREATIVT
HELT ENKELT!

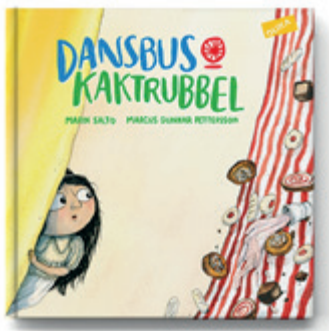
OLIKA

Pedagogisk bokhandledning till

Dansbus & kaktrubbel

av författaren Marin Salto och illustratören Marcus Gunnar Pettersson

FRÅGOR OM KÄNSLOR

1. I boken kan Selma inte sova för att hon är nervös. Har du varit nervös någon gång? Vad gjorde du då? Hur kändes det?
2. Selma vill vara modig, men känner sig rädd. Varför tror du att hon känner så? När brukar du vara rädd? Hur brukar det kännas? Vad tycker du är modigt? Om du inte är rädd först, kan du då vara modig? Till exempel: om du inte tycker att det är läskigt att gå upp på scenen, är det då modigt att göra det?
3. Selma tror att hennes storsyster aldrig är rädd för något. Tror du att det finns någon som aldrig är rädd? Finns det något som du tror att alla är rädda för?
4. Storebror säger att han inte vågar dansa. Selma säger att hon vågar, fast det inte känns så. Varför tror du att hon säger så? Säger du alltid vad du känner? Hur känns det att säga att du inte vågar en sak?
5. Selma får ont i magen innan hon ska dansa. Varför tror du att hon får det? Har du uppträtt på en scen någon gång? Hur kändes det? Har du gjort något när andra tittar på dig? Hur kändes det?
6. Selmas mamma får Selma att skratta. Då känns allt bättre. Hur tycker du att det känns att skratta? Vem kan få dig att skratta? Brukar du få någon att skratta?

Övning: Testa att skratta högt tillsammans! Börja med att göra ljudet, så kommer skrattet av sig själv. Prata efteråt om hur det kändes.

Köp boken och ladda ner
handledningen på www.olika.hu.

”Främlingsfientlighet
och intolerans måste
bemötas med kunskap,
öppen diskussion och
aktiva insatser.”
Lgr 2011

OLIKA förlag - utbildning - kommunikation
Ut med stereotyper - in med möjligheter!
www.olika.hu

FRÅGOR OM IDENTITET, VÄNSKAP OCH FRED

1. Selma ritar den svenska och den romska flaggan. Vilka flaggor hade du ritat? Finns det flaggor för annat än länder? Till exempel FN-flaggan, regnbågsflaggan, piratflaggor ...

Övning: Prata om vad en flagga är till för, och hur olika delar av en flagga kan symbolisera något som en upplever som viktigt. Gör egna flaggor som får symbolisera saker som barnet tycker är viktigt för den som person eller i livet. Låt barnen presentera sina flaggor för varandra.

2. Patrik pratar om FN som jobbar för fred i världen. Vad är fred egentligen? Hade du velat jobba för fred i världen? Hur hade du gjort då?

3. Freja läser en dikt om att vara en bra kompis. Hur tycker du att en bra kompis ska vara?

Övning: Låt eleverna skriva (eller hjälp till att skriva) sina egna dikter om att vara en bra kompis. Fråga om du får läsa upp dikterna för barngruppen. Prata tillsammans om vad de olika dikterna berättar om för känslor och händelser. Låt eventuellt eleverna göra en bild var till valfritt dikt, den kan sedan fästas vid bilden och sättas upp.

4. Mohamad läser en dikt på arabiska. Vilka språk kan du? Vet du vilka språk som är vanligast i Sverige efter svenska? Finska, serbokroatiska, arabiska, kurdiska, spanska, tyska, persiska, norska, danska och polska är de tio språk som flest talar i Sverige. Kan någon på skolan något av de språken? Fundera tillsammans på varför vi har olika språk och vad som är fördelen med att tala samma språk.

Övning: Översätt tillsammans ett eller flera valfria ord till något, några eller alla språken. Använd till exempel en nätbaserad översättningstjänst.

OM MINORITETSSPRÅK

I Sverige talas och skrivs cirka 150 olika språk, enligt Språkrådet. Sverige har också fem officiella minoritetsspråk: finska, samiska, meänkieli, romani chib och jiddisch. Det svenska teckenspråket har en ställning som liknar de officiella minoritetsspråken och kan därför i många fall ses som ett sjätte minoritetsspråk. Två villkor måste uppfyllas för att språket ska få ställning som nationellt minoritetsspråk. För det första ska det vara ett språk och inte en dialekt. För det andra ska det ha talats kontinuerligt i Sverige i minst tre generationer eller ungefär hundra år. I praktiken finns också ett tredje villkor, nämligen att språkets talare själva önskar att språket ska få ställning som nationellt minoritetsspråk. Prata gärna om vilka språk barnen kan, och med äldre barn om vilka språk de tror att skulle kunna bli nationella minoritetsspråk i Sverige i framtiden.

OM MOD

Det är viktigt att barn får utmana sig själva och känna sig modiga. Genom passande utmaningar utvecklar barnet självständighet och tillit till sin egen förmåga. Efteråt känns det bra och självförtroendet växer. Men ingen kan vara modig jämt. Därför är det lika viktigt att varje barn får visa sig sårbar, men ofta har vi olika förväntningar på hur barn möter utmaningar beroende på barnets kön. Detta leder till att pojkar i större utsträckning uppmuntras till att visa mod, men att inte gråta vid ett misslyckande. I barnböcker är det oftare pojkar som gör äventyrliga saker som förknippas med mod. Därför behöver vi synliggöra många olika sätt att visa mod, som att våga gå upp på en scen fast magen fladdrar, som i den här boken. Vi behöver också spegla flickor i situationer som kräver mod, eftersom det är med mod vi vågar gå utanför det invanda, vågar utmana oss och utvecklas.

Köp boken och ladda ner handledningen på www.olika.nu.

OLIKA förlag - utbildning - kommunikation
Ut med stereotyper - in med möjligheter!
www.olika.nu

Vill du veta mer om jämställdhet och normkreativitet?
 Läs mer och boka våra populära utbildningar på olika.nu/utbildning!